

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Центр болгаристики і балканських досліджень ім. Марина Дринова

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

директор Центру болгаристики і
балканських досліджень
ім. Марина Дринова
Дмитро МИКОЛЕНКО
«17» січня 2025 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Зовнішня політика Європейського Союзу

(назва навчальної дисципліни)

галузь знань 03 Гуманітарні науки

спеціальність 032 Історія та археологія

освітня програма Історія та археологія

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

вид дисципліни: факультативна

2024 / 2025 навчальний рік

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Миколенко Дмитро Валерійович, доктор історичних наук, професор кафедри нової та новітньої історії

Директор Центру болгаристики і балканських досліджень імені Марина Дринова

(підпис)

Дмитро МИКОЛЕНКО

Програму погоджено Науковою радою Центру болгаристики і балканських досліджень імені Марина Дринова

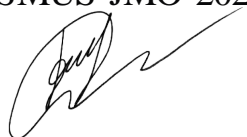

(підпис)

Михайло СТАНЧЕВ

Програму погоджено з координатором проекту «Східноукраїнський центр європейських досліджень / Eastern Ukrainian Centre of European Studies (EAUCES – ERASMUS-JMO-2024-COE 101176972)

(підпис)

Дмитро МИКОЛЕНКО

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Зовнішня політика Європейського союзу» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Історія і археологія» підготовки бакалавра спеціальності «Історія і археологія».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни – ознайомлення студентів з основними напрямками зовнішньої політики Європейського Союзу, а також інституційною основою її реалізації

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:

Формування таких загальних компетентностей

- ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
- ЗК 5. Здатність спілкуватися іноземною мовою.
- ЗК 6. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК 7. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК 8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
- ЗК 9. Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК 10. Здатність працювати в команді.

Формування наступних фахових компетентностей

1. Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності.
2. Усвідомлення відмінностей в історіографічних поглядах різних періодів та в різних контекстах.
3. Усвідомлення соціальних функцій історика, розуміння можливості використання історії для досягнення політичних цілей, в тому числі наслідків зловживання історією.
4. Здатність використовувати у професійній діяльності наукові праці та інформаційно-довідкові видання (бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи тощо), сучасні інформаційно-пошукові системи.

8. Здатність використовувати у фаховій діяльності знання гуманітарних та соціальних наук, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.

9. Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати і обговорювати результати наукових досліджень.

10. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією.

1.3. Кількість кредитів – 4.

1.4. Загальна кількість годин – 120.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	-
Семестр	
1-й	-
Лекції	
16 годин	-
Практичні заняття	
16 годин	-
Лабораторні заняття	
-	-
Самостійна робота	
88 годин	-
Індивідуальні завдання	
-	-

1.6. Заплановані результати навчання:

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти таких результатів навчання:

ПРН 1.Знати найважливіші факти історичного минулого українського народу і історії людства загалом, а також мати більш глибокі знання про певний історичний період або проблему.

ПРН 2.Розуміти контекст і причини відповідних історичних подій та використовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 3.Знати основні підходи до вивчення вітчизняної та світової історії, принципи і методи історичного пізнання, основні типи і види історичних джерел.

ПРН 6.Виявляти взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, аналізувати суспільні процеси в історії України у контексті європейської та світової історії.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Інституційна система зовнішньої політики ЄС. Нормативно-правова основа зовнішньої політики ЄС. Роль Європейської комісії. Європейський парламент. Відповідні комітети.

Тема 2. Правове регулювання зовнішніх зносин Європейського Союзу. Міжнародна правосуб'єктність Євросоюзу. Договірна практика Євросоюзу. Поняття та зміст *acquis* Євросоюзу.

Тема 3. ЄС як глобальний гравець. Як ЄС здійснює відносини з іншими країнами. Спільна зовнішня політика і політика безпеки. Торгові переваги для всіх. Викорінення бідності шляхом сталого розвитку. Гуманітарна допомога. Партнери у всьому світі. Трансатлантичні зв'язки. Взаємини з Азією. Китай та Індія приєднуються до проекту "Галілео". Латиноамериканські контакти. Співробітництво з Африкою.

Тема 4. Європейська політика «сусідства». Здійснення Планів дій ЄПС. Укладення угод про глибоку і всеохоплюючу зону вільної торгівлі. Збільшення обсягів внутрішньорегіональної торгівлі між партнерами з ЄПС. Створення між державами-членами ЄС і партнерами з ЄПС інтеграційного блоку.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		лек.	п. з.	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7
Тема 1. Інституційна система зовнішньої політики ЄС	30	4	4			22
Тема 2. Правове регулювання зовнішніх зносин Європейського Союзу	30	4	4			22
Тема 3. ЄС як глобальний гравець	30	4	4			22
Тема 4. Європейська політика «сусідства»	30	4	4			22
Усього годин	120	16	16			88

4. Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Інституційна система зовнішньої політики ЄС	4
2	Правове регулювання зовнішніх зносин Європейського Союзу	4
3	ЄС як глобальний гравець	4
4	Європейська політика «сусідства»	4
Усього годин		16

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види та зміст роботи	Кількість годин
1	Вивчення літератури з теми «Інституційна система зовнішньої політики ЄС» Erkelens L., Blockmans S. Setting up the European External Action Service: an Institutional Act of Balance. CLEER Working papers, 2012. No 1. 32 p.	22
2	Вивчення літератури з теми «Правове регулювання зовнішніх зносин Європейського союзу»	22

	Duke S. The European External Action Service and Public Diplomacy. Discussion Papers in Diplomacy. Clingendael, Netherlands Institute of International Relations. The Hague, 2013. 44 p.	
3	Вивчення літератури з теми «ЄС як глобальний гравець» Коппель О., Цирфа Ю. Вплив глобалізації на розвиток локальних цивілізацій : ключові аспекти. <i>Віче</i> . 2010. № 17. С. 33–35. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/viche_2010_17_15 .	22
4	Вивчення літератури з теми «Європейська політика «сусідства»» Mogherini: The EU is a superpower'. <i>EurActiv</i> . 25.02.2015. URL: http://www.euractiv.com/section/globaleurope/news/mogherini-the-eu-is-a-superpower/	22
Разом		88

6. Індивідуальні завдання

не передбачені планом

7. Методи навчання

Відповідність методів навчання та форм оцінювання визначеним результатам навчання за ОПІ представлено у таблиці

Шифр ПРН (відповідно до ОПІ)	Результати навчання (відповідно до ОПІ)	Методи навчання	Засоби діагностики /форми оцінювання
ПРН1	Знати найважливіші факти історичного минулого українського народу і історії людства загалом, а також мати більш глибокі знання про певний історичний період або проблему.	Лекція з фактичним матеріалом про зовнішню політику ЄС. Знання студентів закріплюються і поглиблюються на семінарських заняттях із застосуванням платформи Padlet, де студенти працюють у командах. Вони самостійно шукають інформацію, яка дозволяє глибше розуміти взаємини між ЄС і різними країнами світу і	Робота студентів оцінюється на семінарських заняттях, також за підсумками залікової роботи.

		природу конфліктів, а потім презентують її.	
ПРН 2.	Розуміти контекст і причини відповідних історичних подій та використовувати ці знання у професійній діяльності.	На семінарських заняттях студенти вчаться застосовувати теоретичні знання при вирішенні практичних завдань, готуючи одноосібні і колективні доповіді про зовнішню політику ЄС, а потім презентуючи їх.	Робота оцінюється під час семінарських занять, а також за підсумками залікової роботи.
ПРН 3	Знати основні підходи до вивчення вітчизняної та світової історії, принципи і методи історичного пізнання, основні типи і види історичних джерел.	На лекціях студенти отримують теоретичну інформацію про нормативно-правові акти ЄС щодо зовнішньої політики, безпекові у сфері міжнародних відносин.	Робота оцінюється під час семінарських занять, а також підсумками залікової роботи.
ПРН 6.	Виявляти взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, аналізувати суспільні процеси в історії України у контексті європейської та світової історії	На семінарських заняттях студенти вчаться застосовувати теоретичні знання при вирішенні практичних завдань, готуючи колективні презентації на платформі Padlet, а потім презентуючи їх.	Робота оцінюється під час семінарських занять, а також підсумками залікової роботи.

8. Методи контролю

1. Участь у семінарських заняттях. Усна відповідь на представлені у програмі питання. Максимальна сума балів, яку може отримати студент за підсумками семінарських занять – 60 балів, 12 – за кожне. Бали нараховуються за активну участь в обговоренні представлених питань, дискусію, відповіді на основні і додаткові запитання.

2. Підсумковий дворівневий контроль. Письмова відповідь на представлені у програмі питання. Час виконання – 60 хвилин. Кількість питань – 2. Максимальна кількість балів передбачена за відповіді на кожне запитання складає 20 і 20 балів. Відповідно – максимальна кількість балів за залік дорівнює 40 балам.

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на заліку студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання					Залік	Сумма
Поточний контроль самостійної роботи на семінарських заняттях				Разом		
T1	T2	T3	T4	60	40	100
15	15	15	15			

Критерії оцінювання

Семінарські заняття

Оцінка 13–15 балів передбачає повне і впевнене засвоєння матеріалу, знання основних джерел і додаткової літератури, вміння аналізувати й узагальнювати, порівнювати, оцінювати, пояснювати факти на основі здобутих із різних джерел знань, користуватися науковою термінологією.

8–12 бали виставляється за впевнене засвоєння питання, вміння логічно будувати відповідь, робити аргументовані висновки, аналізувати матеріал. А також за умови, якщо студент припустився незначних помилок або зробив не зовсім повні висновки.

1–7 балів передбачає часткове висвітлення змісту теоретичних питань та недостатнє вміння застосовувати теоретичні знання для розв'язання практичних завдань. При цьому студент не вміє логічно мислити. Поставлене завдання виконане ним не повністю, але у його відповідях продемонстроване розуміння основних положень матеріалу навчальної дисципліни.

0 балів виставляється, якщо студент не засвоїв матеріал курсу.

Залікова робота

Оцінка 35–40 балів передбачає повне і впевнене засвоєння програми курсу, знання основної і додаткової літератури, вміння аналізувати й узагальнювати матеріал, порівнювати, оцінювати, пояснювати факти на основі здобутих із різних джерел знань, користуватися науковою термінологією.

30–34 бали виставляється за впевнене засвоєння курсу, вміння логічно будувати відповідь, робити аргументовані висновки, аналізувати матеріал. А також за умови, якщо студент припустився незначних помилок або зробив не зовсім повні висновки.

20–29 балів передбачає виконання всіх вимог до оцінки «В», за наявності принципових помилок при викладенні засвоєного матеріалу або неповних висновків.

10–19 балів виставляється за часткове висвітлення змісту теоретичних питань та недостатнє вміння застосовувати теоретичні знання для розв'язання практичних завдань. При цьому студент не вміє логічно мислити. Поставлене завдання виконане ним не повністю, але у його відповідях продемонстроване розуміння основних положень матеріалу навчальної дисципліни.

1–9 балів передбачає виконання всіх вимог до попередньої оцінки, а також, коли у студента виникають проблеми навіть з відтворенням основного матеріалу курсу.

0 балів виставляється, якщо студент не засвоїв матеріал, передбачений програмою курсу.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої системи оцінювання	для дворівневої системи оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70 – 89	добре	
50 – 69	задовільно	
1 – 49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

Власов В. Г. Поняття регіону як актора сучасних міжнародних зв'язків // Грані. 2015. № 3. С. 28–34. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Grani_2015_3_7.

Козлітін В. Д. Країни Європи і Північної Америки в 1944–1974 рр. навчальний посібник. Київ : ТОВ «СІК ГРУП УКРАЇНА», 2016. 740 с.

Коппель О., Цирфа Ю. Вплив глобалізації на розвиток локальних цивілізацій : ключові аспекти. *Віче*. 2010. № 17. С. 33–35. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/viche_2010_17_15.

- Малиновський В. Сучасні тренди регіоналізації в Європі. *Освіта регіону*. 2013. №. 1. С. 164–169. URL : <https://core.ac.uk/download/pdf/153582118.pdf>
- Мирна Н. В. Сучасні тенденції регіоналізації та їх роль в європейських інтеграційних процесах. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu2013_1_14.
- Палагнюк Ю.В. Зовнішня політика ЄС та перспективи подальшого розширення. Мультимедійний підручник «Управління в ЄС та політика європейської інтеграції». Режим доступу: <https://eugov.chmnu.edu.ua/>
- Поліщук О. Західноєвропейська цивілізація: благо чи васальна терпимість? *Філософські обрії*. 2017. № 37. С. 100–110.
- Топчієв О. Г., Мальчикова Д. С., Яворська В. В. Регіоналістика: географічні основи регіонального розвитку і регіональної політики. Навч. посіб. Херсон : ОЛДІ-ПЛІУС, 2015. 372 с.
- Шульга М. Критерії європейської ідентичності. *Політичний менеджмент*. 2010. №2. С.139–147.
- Щербакова Ю. Цінності об'єднаної Європи : монографія. Київ : ВЦ «Академія», 2014. 208 с. URL : <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/5183/1/zinnosti.pdf>

Допоміжна література

- Abdelal R., Krotz U. *Disjoining Partners: Europe and the American Imperium. Power in a Complex Global System* / Ed. by Louis W. Pauly and Bruce W. Jentleson. London : Routledge, 2014. P. 131–147.
- A Global Strategy for the European Union's Foreign and Security Policy. Shared Vision, Common Action: A Stronger Europe. 2016. URL: https://eeas.europa.eu/top_stories/pdf/eugs_review_web.pdf.
- Bátora J. The 'Mitrailleuse Effect': The EEAS as an Interstitial Organization and the Dynamics of Innovation in Diplomacy. *Journal of Common Market Studies*. 2013. No 51 (4). P. 598–613.
- Erkelens L., Blockmans S. Setting up the European External Action Service: an Institutional Act of Balance. *CLEER Working papers*, 2012. No 1. 32 p.

Mogherini: The EU is a superpower'. EurActiv. 25.02.2015. URL: <http://www.euractiv.com/section/globaleurope/news/mogherini-the-eu-is-a-superpower/>.

Duke S. The European External Action Service and Public Diplomacy. Discussion Papers in Diplomacy. Clingendael, Netherlands Institute of International Relations. The Hague, 2013. 44 p.

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Представництво України при Європейському Союзі та Європейському Співтоваристві з атомної енергії. URL: <https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/ua>
2. European Union Portal. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Portal:European_Union
3. European Union. URL: <https://europa.eu/>

11. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження карантинних обмежень через пандемію)

В умовах дії карантинних обмежень освітній процес в університеті здійснюється за змішаною формою навчання, а саме:

– дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Zoom проводяться всі лекційні заняття;

– дистанційно на платформі Moodle (<https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=10678>) проводяться практичні (семінарські), індивідуальні заняття та консультації, контроль самостійної роботи;

– аудиторно (за затвердженим розкладом занять) проводяться 10% практичних та семінарських занять у навчальних групах кількістю до 20 осіб з урахуванням відповідних санітарних і протиепідемічних заходів.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких карантинних обмежень з заборонаю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість (за заявою, погодженою деканом факультету) скласти залік у письмовій формі дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Зовнішня політика країн Європейського союзу», режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=10678>